

Schrijfwedstrijd 'Schipbreuk'
uitgeschreven door het museum Nieuwland,
De Bataviawerf en de rijksdienst voor het cultureel
erfgoed i.s.m. Batavia promotie
2011-2012

Winnende brief van Lucretia van der Mijlen
aan haar echtgenoot te Batavia

© Bert Fakkeldij

"Met vriend die God geleide door zee"

*Amsteldam, op de dag des Heren de 4^e Mei van het
jaar 1628*

*Aan mijn Geliefde Echtgenoot, de Weledele Heer
Boudewijn van der Mijlen
Opperkoopman der Vereenigde Oost-Indische
Compagnie te Batavia.*

Mijn allerliefste echtgenoot en hartsvriend,

*op mij rust een zware en schier onmogelijke taak.
Ik ben tot in mijn ziel diep bedroefd U het smartelijk
verlies te moeten mede delen van onze eniggeboren
zoon, mijn kleine allerteerst beminde Maarten.
Het valt mij zwaar mijn hevige aandoeningen te
bedwingen en U deze onheilsmissive te sturen.
Ik koester de vurige hoop dat dezelve, met God's hulp
U zal bereiken. Mijn lieve uitverkoren man, ik weet
zelfs niet of gij leeft of dood zijt.
Na het bericht over uw benoeming hebben mij geen
brieven meer bereikt. Eerst nu vind ik de moed mij aan
de schrijftafel te zetten.*

O, hoe wreed heeft de Zwarte Dood onze lieve kleine getroffen. In het vroege voorjaar, voor dertig dagen, toen de snaveldokter het oordeel velde dat hij naar het pesthuis moest, bezwijmde ik bijkans. Mijn hart brak bij het aanschouwen van de afschuwelijke builen op zijn tedere lijfje.

Enige dagen later heeft de Heer hem tot zich genomen. Weswege hebben wij deze straf verdiend? Zo velen zijn reeds bezweken en ik voel mij bevreesd.

Ik ben zo bedroefd dat gij zich uw zoon slecht als zuigeling zult kunnen herinneren. Ik wenste wel om een lief ding dat gij dat lieve hartje met zijn stevige beentjes op zijn stokpaardje had kunnen zien. Hij reed zo koddig in galop! Steeds maar rond en rond tot hij vuurrood ten laatste doodmoe was en zomaar omviel. Wat hadden we toch een schik samen!

En hoe onbeschrijflijk wreed en smartelijk was het hem te zien lijden, maar de Heere geeft en de Heere neemt en zijn wegen zijn ondoorgrondelijk.

Mijn lieve man, ik ben wanhopig. Wat moet ik doen. Zullen wij ooit in Batavia worden herenigd?

Hoe kan ik zuidwaarts zeilen zonder uw langverbeide brief met het verlossende bericht dat mijn geliefde echtgenoot zijn belofte gestand doet en van mij verlangt dat ik sloop zal gaan? Hoe vergaat het U

toch? Zijn de zaken in Batavia naar behoren geregeld? Zijt gij nog gezond en recht van lijf en leden? Onzekerheid versnelt mijn harteklop. Waar blijft toch uw brief na ontvangst waarvan ik mij verheugd zal spoeden naar het Oost Indisch Huis. Op voorspraak van De Weledede heer Johan Huydecoper van Maarsseveen, U welbekend en een machtig heer in de VOC is mij, alsmede mijn meid Swaantje Hendricx, een plaats achter de mast toegewezen op een van de aankomende voyagies naar Oost Indië. De heer Huydecoper is mij zeer tot steun geweest in deze moeilijke tijd en hij heeft mij gezeid er van overtuigd te zijn dat er aan boord van het volgende retourschip zich vast voor mij een brief van U zou bevinden. O, hoe verheug ik mij op ons weerzien.

Gij zult in deze brief een portretje aantreffen van onze diepbetreurde arme kleine. Het prentje is getekend door een jonge kunstschilder die hier in de leer was bij Pieter Lastman. Hij heet Rembrandt Harmensz. van Rijn en komt uit Leiden.

De ingevouwen haarlok, derwelke u eveneens aantreft, is van mij. Beschouw dit als een hoopvol teken dat wij in het jaar des Heren 1629 weer bij elkander zullen zijn.

Een haarlok van mijn kleine lieveling koester ik en zal ik altoos koesteren, als een aller dierbaarst kleinood, in een zilveren doosje dicht bij mijn hart.

Soms, als ik aan de komende reis denk, is het mij bang te moede en des nachts heb ik afschrikwekkende dromen. In een daarvan koerst het schip bezuiden de linie bij volle maan door Indische wateren met alle zeilen bijgezet, voortgestuwd door stevige winden. Het licht der maan glinstert over de zee en verbergt verraderlijke klippen, niet ver van de vreemde kusten van het Zuidland. Ik schrik geweldig van een zware schok gevolgd door krakend hout en glij pardoos van het hellend dek. Mijn hoofd bonkte tegen de deur van de grote bedstee. Een ander keer droomde ik dat, behalve mijn lieve kleine, ook gij mij nog zoude ontvallen, van mij weggerukt door een wrede Indische koorts.

Wat een vrouwmens zich niet allegaar inbeelden kan! Ach, mijn aandoeningen vallen mij weer zwaar. Ik bid God elke dag dat U, mijn man en hartsvriend, zal weerzien in Batavia.

Uw liefhebbende en toegewijde huisvrouw,

Lucretia van der Mijlen

Deze brief werd onlangs bij toeval ontdekt op een stoffige zolder in Leiden. Samen met het portretje en enkele souvenirs uit Indië, in een fraai bewerkt Javaans houten kistje.

Lucretia was vertrokken op 29 oktober 1628 aan boord van het schip de Batavia. Toen zij na alle doorstane beproevingen, t.w. schipbreuk en mouterij, met de Saerdam in Batavia arriveerde bleek haar man inderdaad te zijn overleden en zij heeft kennelijk haar brief in zijn nalatenschap aangetroffen.

Zij is nog tweemaal hertrouwd. Het is niet bekend of zij nog kinderen heeft gehad en zij is gestorven in Leiden.

De Leidse Stadsbode / 25 nov. 2011